

मॅन्यूअल क्र. 1

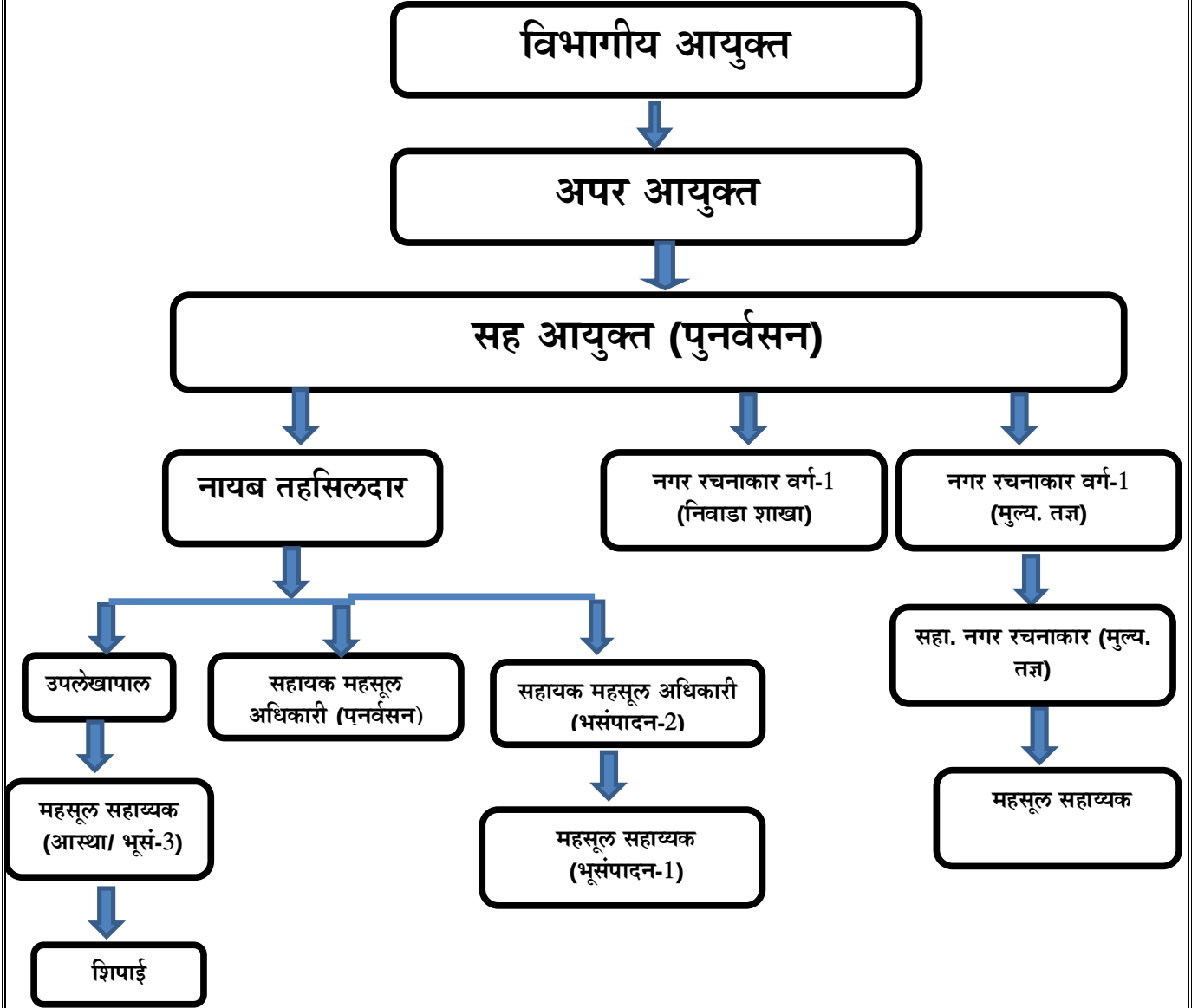
कलम 4(1)(b)(i)

अमरावती येथील विभागीय आयुक्त कार्यालयातील पुनर्वसन / भूसंपादन / निवाडा / मूल्यांकन तज्ज्ञ

शाखेतील अधिकारी व कर्मचारी यांची कार्ये व कर्तव्ये यांचा तपशिल

1. शाखेचे नाव	पुनर्वसन / भूसंपादन / निवाडा / मूल्यांकन तज्ञ शाखा
2. पत्ता	विभागीय आयुक्त कार्यालय, अमरावती
3. कार्यालय प्रमुख	सह आयुक्त, (पुनर्वसन)
4. शासकिय विभागाचे नाव	महसूल व वन विभाग
5. कोणत्या मंत्रालयातील
खात्याच्या अधिनस्त	महसूल व वन विभाग
6. कार्यक्षेत्र	विभागीय कार्यक्षेत्र (अमरावती/अकोला/यवतमाळ/बुलडाणा/वाशिम
या पाच जिल्ह्यांचे कार्यक्षेत्र)
7. विशिष्ट कार्ये	पुनर्वसन / पुरग्रस्त पुनर्वसन/भूसंपादन / निवाडा / मूल्यांकन तज्ञ
कक्षातील कामे
8. कार्यालयीन दूरध्वनी
क्रमांक	0721-2662946
9. कार्यालयीन ई-मेल
आयडी	dycomrestt.amravati@gmail.com

10. पुनर्वसन / भूसंपादन / निवाडा / मूल्यांकन तज्ज्ञ शाखेचा संघटन तक्ता

A. पुनर्वसन/भूसंपादन/निवाडा/मूल्यांकन/तज्ज्ञ शाखेची ध्येय धोरणे कामाचे विस्तृत स्वरूप उपलब्ध सेवा निकडीच्या सार्वजनिक प्रयोजनासाठी आवश्यक असणा-या खाजगी जमिनीचे भूसंपादन करण्यात येते. तसेच सरळ खरेदीबाबत प्रचलित शासन निर्णयानुसार देखील जमिनीचे संपादन करण्यात येते. सार्वजनिक प्रयोजनासाठी भूसंपादना द्वारे व सरळ खरेदी द्वारे जमिन संपादीत करण्याकरीता भारत सरकारचा भूसंपादन अधिनियम १८९४ व महाराष्ट्र शासनाचा भूसंपादन अधिनियम-१९८४ नुसार कार्यवाही करण्यात आली आहे. भारत सरकारने, संविधानाच्या अनुच्छेद २५८(१) अन्वये केंद्र शासनाच्या कार्यकारी शक्ती/ अधिकार राज्य/शासनाला तसेच केंद्र/राज्य शासनाचे विविध विभागांसाठी /उपक्रमांसाठी/ भूमिसंपादनाचे अधिकार समुचित शासन म्हणून जिल्हाधिकारी यांना भूमिसंपादन पुनर्वसन व पुनर्स्थापना करतांना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ व भूमिसंपादन, पुनर्वसन व पुनर्स्थापना करतांना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क (महाराष्ट्र) नियम, २०१४ नुसार प्रदान करण्यात आले आहे. भूमिसंपादन पुनर्वसन व पुनर्स्थापना करतांना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ मधील कलम ४४ नुसार विभागीय आयुक्त हे “पुनर्वसन व पुनर्वसाहत आयुक्त” आहेत. उक्त कायद्यानुसार जमीन मालकांना योग्य प्रमाणात मोबदला न मिळाल्यास ते खातेदार सदर भूसंपादन प्रस्तावातील वाढीव मोबदल्याकरता कलम ६४ अंतर्गत संदर्भ भूमी संपादन व पुनर्वसन प्राधिकरण, अमरावती येथे दाखल करू शकतात. तसेच स्वायत्तसंस्था व केंद्र शासनाच्या तसेच इतर प्रकल्पाकरिता संबंधित कार्यकारी यंत्रणाकडे जिल्हाधिकारी प्रस्ताव पाठवून भूसंपादन अधिनियम १८९४ मधील कलम १८/२८ अ च्या प्रकरणामध्ये वाढीव मोबदला निधी प्राप्त करतात. मा.उच्च न्यायालयातील कलम १८ अंतर्गत अपिल प्रकरणामध्ये नगर रचनाकार, मंत्रालय तथा मंत्रालयीन विभागनिहाय ज्यांच्याकरिता जमिन संपादन करण्यात आली आहे त्यांच्याकडे (संबंधीत यंत्रणे कडे) निधीची मागणी केली जाते. याशिवाय अमरावती विभागातील संपूर्ण भूसंपादन आस्थापना नियंत्रण व समन्वय, प्रगतीचा आढावा घेणे. भूसंपादन व पुनर्वसन विषयक न्यायालयात जाणारे कामकाजावर लक्ष ठेवणे इत्यादी कामे केली जातात.

भूसंपादन निवाड्यास मान्यता, वाढीव मोबदला मान्यता व सानुग्रह अनुदान आर्थिक अधिकाराप्रमाणे मंजुरी विषयक कामकाज करणे. महाराष्ट्र औद्योगिक अधिनियम १९६१ अंतर्गत होणाऱ्या भूसंपादनाच्या निवाड्यास मान्यता प्रदान करणे. अमरावती विभागातील भूसंपादन विषयक येणा-या तक्रारींचे निराकरण करणे. कलम.१८ अंतर्गत मा.उच्च न्यायालयात जिल्हास्तरावरील/ न्यायालयात निकाल लागलेल्या प्रकरणात विधी व न्यायविभाग, नागपूर यांच्याशी समन्वय साधून अपिल दाखल करावे किंवा नाही याबाबत अभिप्राय प्राप्त करणे, महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण भाग चार – अ महसूल व वन विभाग, दि.११.०१.२०२४ अधिसूचनेनुसार - २. भूमिसंपादन, पुनर्वसन व पुनर्स्थापना करतांना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क (महाराष्ट्र) नियम, २०१४ नियम १८ मध्ये (१) उपनियम (३) ऐवजी पुढील प्रमाणे उप-नियम दाखल करण्यात आलेत.

(३) द्यावयाची भरपाई रक्कम ही, १० कोटी रुपयांपेक्षा अधिक असेल व १०० कोटी रुपयांपेक्षा कमी असेल, तर जिल्हाधिकारी संबंधीत महसूल विभागाच्या विभागीय आयुक्तांची पुर्वमान्यता घेईल. आणि त्या नंतर निवाडा घोषित करील.

(२) उपनियम (३) नंतर पुढील प्रमाणे उप-नियम दाखल करण्यात आलेत.

(३ क) द्यावयाची भरपाई रक्कम ही, १०० कोटी रुपयांपेक्षा अधिक असेल, तर जिल्हाधिकारी संबंधीत महसूल विभागाच्या विभागीय आयुक्तांमार्फत प्रारूप निवाडा पूर्व मान्यतेस्तव राज्य शासनास सादर करील आणि राज्य शासनाची पुर्व मान्यता प्राप्त झाल्यानंतरच जिल्हाधिकारी निवाडा घोषित करील, अशी तरतुद केली आहे.

तसेच, कलम-२८ अंतर्गत प्रकरणे मा आयुक्त यांच्या मंजूरीसाठी सादर करणे कलम १८ अंतर्गत लोकन्यायालयामध्ये रु.१.०० कोटी पर्यंत प्रकरणात मा. आयुक्त यांच्या मंजूरीसाठी सादर करणे तसेच मंजूर झालेली प्रकरणे जिल्हाधिकारी मार्फत लोक न्यायालयामध्ये निकाली काढणे.

- B. पुनर्वसन शाखा अधिनियम १९९९ चे कलम १० चे उपकलम ३ अन्वये नवीन पुनर्वसीत गांवठाणांमध्ये पुरवावयाच्या नागरी सुविधांच्या कामांना व अंदाजपत्रकांना प्रशासकीय मंजूरी देणे.
- C. प्रकल्पबाधित व्यक्तींना पुनर्वसनांतर्गत पर्यायी म्हणून वाटप झालेली पुनर्वसन नवीन शर्त भोगवटादार वर्ग-२ च्या जमिनीचे भोगवटादार वर्ग-१ मध्ये रुपांतर करण्याबाबत जिल्हाधिकारी यांच्या प्रस्तावास मान्यता देणे.
- D. भुमिसंपादन पुनर्वसन व पुनर्स्थापना करतांना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ चे कलम १८ अन्वये पुनर्वसन योजना आराखडा जाहीर करणे.
- E. विभागीय आयुक्त कार्यालयाच्या पुनर्वसन शाखेतील अधिकारी व कर्मचारी यांचे वेतनदेयक तयार करुन ते कोषागारामध्ये सादर करणे. पुनर्वसनाचे अंमलबजावणीमध्ये प्राप्त झालेल्या विविध तक्रारींचे चौकशी अहवाल प्राप्त करणे व उचित निर्णयासाठी विभागीय आयुक्त यांच्याकडे सादर करणे. तसेच विभागातील अशा शासनाकडून प्राप्त झालेल्या तक्रारीमध्ये शासनास अहवाल सादर करणे.

उपलेखापाल (विनियोजन लेखे):-

- अतिवृष्टी, पुरपरिस्थिती, नैसर्गिक आपत्ती, चारा टंचाई, शेतकरी आत्महत्या या प्रकारच्या परिस्थिती उदभवल्यानंतर जिल्हाधिकारी कार्यालयाकडून आवश्यक असलेल्या अनुदानाची मागणी नोंदविण्यात येते.. खालील नमूद करण्यात आलेल्या विविध लेखाशिर्षा अंतर्गत निधीची मागणी व वाटप या कार्यालयांतर्गत करणे.
- अमरावती विभागातील पुनर्वसनांतर्गत मुख्य लेखाशिर्ष 2245 नैसर्गिक आपत्ती निवारणासाठी सहाय्य, अंतर्गत उपशिर्ष निहाय अनुदानाबाबत
- 1 - 22450075 वैरणीचा पुरवठा
- 2.- 22450084 वैरण वाहतूक खर्च
- 3.- 22450137 इतर खर्च
- 4 - 22450155 रोख बेकारी भत्ता
- 5 - 22450182 पुरग्रस्तांच्या पुनर्वसनाकरीता संपादीत जमिनीचा मोबदला
- 6 - 22450191 पुरामुळे नुकसान पोहोचलेल्या व्यक्तींना घरे बांधून देण्यास्तव जमिन विकास
- 7 - 22450244 मृत व्यक्तींच्या वारसांना मदत.
- 8 - 22450271 घरे दुरुस्ती व पुनर्बांधणी
- 9 - 22450315 पशुधन खरेदीसाठी सहाय्य
- 10 -22450351, 800 इतर खर्च (दत्तमत)
- 11 - 22452229 नागरी सुविधा व दुरुस्ती
- अमरावती विभागातील सामाजीक सुरक्षा व कल्याण, 02 समाजकल्याण , 104 वृद्ध अपंग व निराश्रीतांचे कल्याण (00) (03) शेतक-यांच्या आत्महत्या प्रकरणी वारसांना तातडीची मदत (2235 3195) 800 इतर कर्जे (62450018) योजनेत्तर
- लेखाशिर्षनिहाय विनियोजन लेखे तयार करणे

पुरग्रस्त पुनर्वसन

- पुरग्रस्त गावांचे पुनर्वसन
- शेतकरी आत्महत्या दैनंदिन अहवाल प्राप्त करणे व शासनास सादर करणे.

मॅन्यूअल क्र. 2
अधिकारी व कर्मचारी यांची कार्ये व कर्तव्ये यांचा तपशिल
कलम 4(1)(b)(ii) नमुना (अ) व (ब)

अ. क्र	पदनाम	कोणत्या कायद्या /नियम/शासन निर्णय/परिपत्रकानुसार (प्रशासकिय आर्थिक व अर्ध-न्यायिक अधिकार व कर्तव्ये)
1	विभागीय आयुक्त	- मुंबई विभागिय आयुक्त अधिनियम 1957 चे कलम 3 (4) अन्वये प्रदान अधिकाराचा वापर करुन सार्वजनिक प्रयोजनासाठी आणि स्थानिक स्वराज्य संस्थांसाठी जमिन संपादन कामाचे नियंत्रण करणे - केंद्र शासनाचे बाबतीत भूसंपादन अधिनियमातर्गत समुचित शासन म्हणून काम पाहणे. - भुमिसंपादन पुनर्वसन व पुर्नस्थापना करतांना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ चे कलम १८ अन्वये पुनर्वसन योजना आराखडा जाहीर करणे. - भुमिसंपादन पुनर्वसन व पुर्नस्थापना करतांना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ मधील कलम ४४“पुनर्वसन व पुनर्वसाहत आयुक्त” म्हणून काम पाहणे - महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण ११ जानेवारी, २०२४ नुसार रुपये १० कोटी रुपयांपेक्षा अधिक व १०० कोटी रुपयांपेक्षा कमी निवाडयास मंजूरी देणे - शासन निर्णय क्र. आरपीए २०१६/प्र.क्र.१२/ र- १ दि. ०२ मे २०१६ नुसार जिल्हाधिकारी यांचेस्तरावरून प्रकल्पग्रस्त प्रमाणपत्र ०३ वेळा हस्तांतरीत झाल्यानंतर पुढील ०३ हस्तांतरणासाठी विभागीय आयुक्त हे सक्षम प्राधिकारी असतील. भूसंपादन अधिनियम 1894 अंतर्गत - कलम 18 खालील जे भूसंदर्भ व त्यावरील अपीले लोकन्यायालयासमोर ठेवण्यात येतात अशा रु. 1कोटी पर्यंतच्या मोबदल्याच्या प्रकरणात तडजोड करण्याचे अधिकार. - लोकन्यायालयात तडजोड झालेल्या प्रकरणात कलम 28 च्या तरतूदी लागू करण्याचे अधिकार. - सानुग्रह अनुदानाची र. 75000/- पर्यंत अनुदान रक्कम असणा-या प्रकरणात मंजूरी देण्याचे अधिकार. - प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन करावयाच्या नविन गांवठाणातील नागरी सुविधांना मंजूरी. - भूधारकांना रु. 50 लक्ष पेक्षा जास्त मात्र रु. 1 कोटीपर्यंतचे पुनर्वसन अनुदान मंजूर करण्याचे अधिकार. - महाराष्ट्र औद्योगिक अधिनियम 1961 अंतर्गत होणाऱ्या भूसंपादनाच्या निवाडयास रु.50000/- ते रु.1.00 लक्ष प्रति हेक्टर दरापर्यंत मान्यता प्रदान करणे.

अ. क्र.	पदनाम	कोणत्या कायद्या /नियम/शासन निर्णय/परिपत्रकानुसार (प्रशासकीय आर्थिक व अर्ध-न्यायिक अधिकार व कर्तव्ये)
2.	अपर आयुक्त	भूसंपादन अधिनियम 1894 1. लोकन्यायालयातील भूसंदर्भ प्रकरणात आयुक्त यांच्या वतीने प्राधिकृत केलेले अधिकार 2. राज्य शासनाचे विविध विभाग व स्थानिक संस्थांसाठी जमिन संपादन कामाचे बाबतीत भूसंपादन अधिनियमातील आयुक्तांचे वरील सर्व अधिकार
3.	सह आयुक्त (पुनर्वसन)	1. वर्ग-3 व वर्ग-4 चे कर्मचा-यां 30 दिवसाची अर्जित रजा मंजूर करणेचे अधिकार देणे 2. भूसंपादन अधिनियम 1894 चे कलम 48 अंतर्गत भूसंपादनातुन जमिन वगळणेचे आदेश/ अधिसूचना तपासुन यथास्थिती मंजुरीस ठेवणे /नाकारणेचे आदेशाच्या टिपणीस मान्यतेसाठी प्रस्तुत करणे. 3. लोकन्यायालयातील भूसंदर्भ प्रकरणात आयुक्त यांच्या वतीने प्राधिकृत केलेले अधिकार 4. कलम 18 अंतर्गत मा.उच्च न्यायालयात/ जिल्हास्तरावरील न्यायालयात निकाल लागलेल्या प्रकरणाचा विधी व न्यायविभागाशी समन्वय साधून अपिल दाखल करावे किंवा नाही याचा निर्णय घेण्यासाठी शासनाने निर्माण केलेल्या खास कक्षास मदत करणे. 5. नगर रचनाकार वर्ग-1 ,मूल्यांकन तज्ज्ञ या पथकाचे कामावर सनियंत्रण ठेवणे /आढावा घेणे. 6. महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण भाग ४ अ, महसूल व वन विभाग दि. ११ जानेवारी, २०२४ नुसार रुपये १० कोटी रुपयांपेक्षा अधिक व १०० कोटी रुपयांपेक्षा कमी निवाडे तपासुन मा. आयुक्त यांना सादर करणे. 7. भूसंपादन अधिकाऱ्यांची शासन निर्णयानुसार दप्तर तपासणी करणे. 8. भूमिसंपादन पुनर्वसन व पुर्नस्थापना करतांना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ चे कलम १८ अन्वये पुनर्वसन योजना आराखडा पडताळणी करणे. 9. राष्ट्रीय महामार्ग अंतर्गत भूसंपादनाच्या कार्यवाही बाबत सह आयुक्त (भूसंपादन) तथा समन्वय अधिकारी म्हणून कामकाज पाहणे. 10. पुनर्वसन अधिनियम १९९९ चे कलम १० चे उपकलम ३।अन्वये नवीन पुनर्वसीत गांवठाणांमध्ये पुरवावयाच्या नागरी सुविधांच्या कामांना व अंदाजपत्रकांना प्रशासकीय मंजूरी देण्याबाबत अंदाजपत्रकांची तपासणी/ पडताळणी करणे.

अ. क्र	पदनाम	कोणत्या कायद्या /नियम/शासन निर्णय/परिपत्रकानुसार (प्रशासकिय आर्थिक व अर्ध-न्यायिक अधिकार व कर्तव्ये)
4	नगर रचनाकार वर्ग-1 निवाडा शाखा	1. विभागीय आयुक्त यांच्या मंजूरी अधिकारातील कलम 28अ अन्वये निवाडे तपासणे.सविस्तर मुल्यांकन अहवालासह निवाडा छाणणी करणे व अहवाल विभागीय स्तरावरील समितीमार्फत आयुक्त यांना सादर करणे. 2. सानुग्रह अनुदान प्रस्तावात विभागीय आयुक्त यांच्या मंजूरी कक्षेतील प्रस्तावाची छाणणी करणे. 3. शासन स्तरावरील निवाडे ,सानुग्रह अनुदान प्रस्ताव यांची छाणणी करणे व अहवाल शासनास सादर करणे. 4. मा.आयुक्तांच्या मंजूरीकरीता येणारी निवाडा प्रकरणे तपासणे. 4. निवाडा शाखेतील पर्यवेक्षण व नियंत्रणाचे सर्व अधिकार.
5.	नगर रचनाकार वर्ग-1 (मूल्यांकन तज्ज्ञ कक्ष)	1. अमरावती व यवतमाळ जिल्ह्याकरिता भूसंपादन कायदा 1894 च्या कलम 18 खाली वाढीव मोबदल्याच्या प्रकरणात शासकीय अभियोक्ता यांना मूल्यांकन तज्ज्ञ म्हणून सहाय्य करणे. 2. लोकन्यायालयासमोर तडजोडीसाठी ठेवलेली कलम 18 खालील भूसंदर्भ प्रकरणे निकाली काढण्यासाठी मुल्यांकनाच्या दृष्टीने सल्ला देणे . 3. अपिलात न जाण्याचा निर्णय झालेल्या कलम 18 व 28 अ भूसंदर्भ प्रकरणात अनुदान मागणी प्रस्तावातील गणितीय आकडेमोड तपासणे. 4. पुनर्वसन अनुदान मंजूरीच्या प्रस्तावात केलेली गणितीय आकडेमोड नियमानुसार तपासणे. 5. कलम 18 प्रकरणात जिल्हा/उच्च न्यायालयाच्या निर्णयावर अपिल करावे किंवा कसे याबाबत निर्णय घेण्यासाठी विधी व न्याय विभागास मदत करण्यासाठी शासनाने निर्माण केलेल्या खास कक्षास मदत करणे. 6. मूल्यांकन तज्ज्ञ शाखेतील पर्यवेक्षण व नियंत्रणाचे सर्व अधिकार.
6	सहाय्यक नगर रचनाकार (मूल्यांकन तज्ज्ञ कक्ष)	नगर रचनाकार वर्ग-1 (मूल्यांकन तज्ज्ञ कक्ष) यांच्याकडील वरील सर्व कामासाठी सहाय्य करणे
7	महसूल सहायक (मूल्यांकन तज्ज्ञ कक्ष)	1. मुल्यांकन तज्ज्ञ कक्ष शाखेतील संगणकीय कामे. 2. टपाल, संगणक,आज्ञावली,वेतन देयके इ. अंमलबजावणी 3. विविध बैठकीच्या टिपण्यांचे संगणकीय कामे 4. निवाडा/मुल्यांकन तज्ज्ञ कक्ष या शाखेतील आस्थापना विषयक कामे.

अ. क्र	पदनाम	कोणत्या कायद्या /नियम/शासन निर्णय/परिपत्रकानुसार (प्रशासकीय आर्थिक व अर्ध-न्यायिक अधिकार व कर्तव्ये)
8.	नायब तहसीलदार	1. भूसंपादन शाखेचे दैनंदिन कामाचे पर्यवेक्षण व नियंत्रण करणे. 3. कनिष्ठ लिपीक व सहायक महसूल अधिकारी यांना सोपविलेले प्रत्येक काम करून घेणे तसेच त्यांचेकडून केले जाणारे काम तपासून मान्यतेसाठी सादर करणे. 4. भूसंपादनाचे मासिक अहवाल प्राप्त करून घेणेसाठी पाठपुरावा करणे, प्राप्त अहवाल संकलित करून घेणे 5. नविन भूसंपादन कायदा, २०१३ नुसार पुनर्वसन व पुनर्वसाहत आराखडा कलम-१८ तपासणे, व अधिनियम, १९९९ चे कलम -१० नुसार अंदाजपत्रकांना प्रशासकीय मान्यता देण्यापूर्वी तपासून घेणे. 6. माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ अन्वये जन माहिती अधिकारी म्हणून काम पाहणे 7. अस्थापना मुदतवाढ प्रस्ताव/पुरग्रस्त पुनर्वसन, शेतकरी आत्महत्या 8. न्यायालयीन प्रकरणे 9. सानुग्रह अनुदान प्रस्तावावर कार्यवाही

अ. क्र	पदनाम	कोणत्या कायद्या /नियम/शासन निर्णय/परिपत्रकानुसार (प्रशासकिय आर्थिक व अर्ध-न्यायिक अधिकार व कर्तव्ये)
9.	भूसंपादन महसूल सहायक क्र.1	1. अमरावती/अकोला/यवतमाळ/बुलडाणा/वाशिम जिल्ह्यांचे बाबतीत भूसंपादन विषयक कार्यविवरण ठेवणे, साप्ताहिक गोषवारा काढणे व नायब तहसीलदार यांना सादर करणे. 2. अमरावती/ अकोला/ यवतमाळ/ बुलडाणा/ वाशिम जिल्ह्यांचे बाबतीत भूसंपादनाचे संदर्भात येणा-या तक्रार अर्जावर कार्यवाही करणे. 3. विधी अधिकारी नियमावली 1984 चे जिल्हा सरकारी अभियोक्ता तसेच विधी व न्याय विभागाकडून येणारे नियम 35 प्रमाणे अहवाल, न्यायनिर्णय व ईतर पत्रव्यवहाराबाबत निधीची कार्यवाही करणे 4. स्थाई आदेश संचिका अद्ययावत ठेवणे. 5. गुणवत्ता व्यवस्थापन पध्दती लेखापरिक्षण आक्षेप व ईतर तपासणी अहवालाद्वारे पुर्तता करणे. 6. गांवठाण विस्तार प्रकरणात निधीची तरतुद करणे. 7. पुरग्रस्त पुनर्वसन व शेतकरी आत्महत्या 8. भूसंपादनाच्या सभेकरिता व शासनास सादर करावयाची माहिती विवरणपत्रात जिल्हा कार्यालयाकडून प्राप्त करणे.टिपणी/माहिती सादर करणे 9. भूसंपादनाचे संगणकीकरण,मा.लोकआयुक्त यांना माहिती सादर करणे. 10. वेठबिगार निर्मुलन कायदा 1976 अंतर्गत कार्यवाहीच्या प्रकरणात सहाय्यक कामगार आयुक्त व अमरावती विभागातील जिल्हाधिकारी यांच्याकडून अहवाल मागविणे. 11. वेठबिगार निर्मुला कायदा 1976 अंतर्गत संबंधितांना द्यावयाचे अनुदान प्रस्ताव मागविणे व शासनास सादर करणे. 12. वेठबिगार निर्मुलन कायदा 1976अंतर्गत व बालकामगार कायद्या अंतर्गत सहाय्यक कामगार आयुक्त यांच्याकडून मंत्रालयीन /विभागीय स्तरावरील सभेकरिता टिपणी प्राप्त करणे. 13. भूसंपादन कामाचे मासिक प्रगती अहवालाचे संकलन. (28 मुद्दे गुणक अहवाल) 14. विविध बैठकीच्या टिपण्या तयार करणे. 15. भूसंपादन विषयक तक्रारी (निवाडा व कलम 18/28 सोडून)

अ. क्र	पदनाम	कोणत्या कायद्या /नियम/शासन निर्णय/परिपत्रकानुसार (प्रशासकिय आर्थिक व अर्ध-न्यायिक अधिकार व कर्तव्ये)
10.	भूसंपादन क्र.२ सहायक महसूल अधिकारी	1. अमरावती/अकोला/यवतमाळ/बुलडाणा/वाशिम जिल्ह्यांचे बाबतीत भूसंपादन विषयक कार्यविवरण ठेवणे, साप्ताहिक गोषवारा काढणे व वरिष्ठांना सादर करणे. 2. अमरावती/ अकोला/ यवतमाळ/ बुलडाणा/ वाशिम जिल्ह्यांचे बाबतीत भूसंपादनाचे संदर्भात येणा-या तक्रार अर्जावर कार्यवाही करणे. 3. विधि अधिकारी नियमावली 1984 चे जिल्हा सरकारी अभियोक्ता तसेच विधी व न्याय विभागाकडून येणारे नियम 35 प्रमाणे अहवाल, शासननिर्णय व ईतर पत्रव्यवहाराबाबत कार्यवाही करणे. सहाय्यक नगर रचानाकार (मुल्यांकन तज्ञ) यांच्याकडे कलम 18 प्रकरणे निर्गमित करणे. 4. लेखाशिर्ष 2059-सार्वजनिक बांधकामे अंतर्गत उपशिर्षामध्ये - जसे सार्वजनिक बांधकाम विभाग, विधी व न्यायविभाग, महसूल व वनविभाग इत्यादींच्या प्रकरणात निधी वितरणाचे फाईल/प्रस्ताव तयार करू आयुक्त / शासनाच्या मंजूरीस सादर करणे. लेखाशिर्ष 20590113, 20590104, 20590258, 20590071, 20590062 इत्यादी 5. कलम 18 अंतर्गत अपिलमध्ये न जाणाऱ्या प्रकरणात निधी वितरणाची कार्यवाही. 6. पुनर्वसन अनुदानाच्या प्रस्तावांची छाननी करणे शासनास/आयुक्त यांचे मंजूरीस प्रस्ताव सादर करणे. 7. भूसंपादन-माहितीच्या अधिकारा अंतर्गत अर्ज/मा.लोक आयुक्त/ शासना कडील संदर्भ निकाली काढणे. 8. तारांकित/अतारांकित/लक्षवेधी प्रश्न/आश्वासनाबाबतची माहिती जिल्हा स्तरावरून मागविणे व शासनास सादर करणे. 9. राष्ट्रीय महामार्ग/रेल्वे/ विमानतळ इ.भूसंपादन विषयक कामकाज हाताळणे. 10. पीएमजी व सी.एम. वॉर रुम मधील प्रकल्पांचे भूसंपादन.
11.	भूसंपादन क्र.३ महसूल सहायक	1. शाखेत येणा-या पत्रव्यवहाराचे संकलन करणे, वाटप (Marking) करणे, त्यानुसार कार्यविवरणात व ईतर नोंदवह्यांमध्ये नोंदी झाल्याचे तपासणे व प्रत्येक संकलनाचे कार्यविवरणाचा व नोंदवह्यांचा साप्ताहिक गोषवारा तपासून स्वाक्षरीस ठेवणे व अवलोकनार्थ सादर करणे. 2. भूसंपादन प्रकरणात टिपणी सादर झाल्यानंतर तपासणी करतांना शासन निर्णय क्र. एलक्यूएन-18/ 2000 प्र.क्र.121/ अ-2 दि. 14 जून 2001 प्रमाणे कार्यपद्धती व विहित कालमर्यादांचे पालन

अ. क्र	पदनाम	कोणत्या कायद्या /नियम/शासन निर्णय/परिपत्रकानुसार (प्रशासकिय आर्थिक व अर्ध-न्यायिक अधिकार व कर्तव्ये)
		करण्यात आले आहे किंवा नाही ते तपासणे. 3. भूसंपादनाचे मासिक अहवाल प्राप्त करुन घेणेसाठी पाठपुरावा करणे, प्राप्त अहवाल संकलित करुन तपासणे व अभिप्रायासह सादर करणे. 4. भूसंपादन व नगर रचना आस्थापना पदांना मुदतवाढीचे प्रस्ताव तपासून मा.सह आयुक्त, अमरावती यांना सादर करणे. 5. ई- ऑफीस समन्वयक म्हणून कामकाज पाहणे.
12	सहायक महसूल अधिकारी पुनर्वसन	1) प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसीत गांवठाणामधील नागरी सुविधेच्या कामाच्या सर्व अंदाजपत्रकांना मंजूरी देण्याची कार्यवाही. 2) मेळघाट व्याघ्र प्रकल्पातील पुनर्वसनाबाबत. 3) भुमिसंपादन पुनर्वसन व पुनर्स्थापना करतांना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ चे कलम १८ अन्वये पुनर्वसन योजना आराखडा पडताळणी करुन मा.उपआयुक्त / मा.आयुक्त यांना प्रस्ताव मंजूरीकरीता सादर करणे. 4) प्रकल्पांतर्गत संपादीत झालेल्या भोगवटदार वर्ग-2 च्या जमिनीचे वर्ग-1 मध्ये रुपांतर करण्याची कार्यवाही. 5) पुनर्वसन आढावा सभा दरमहा सभा टिपणी व इतर कामकाज 6) पर्यायी जमिन, शेतकरी आत्महत्या, भूखंड वाटप तक्रारी व निवेदनावरील कार्यवाही 7) शासन निर्णय क्र. आरपीए २०१६/प्र.क्र.९२/र- १ दि. ०२ मे २०१६ नुसार जिल्हाधिकारी यांचेस्तरावरून प्रकल्पग्रस्त प्रमाणपत्र ०३ वेळा हस्तांतरीत झाल्यानंतर पुढील ०३ हस्तांतरणासाठी विभागीय आयुक्त हे सक्षम प्राधिकारी असल्याने प्रकरण तपासून मा.सह आयुक्त/मा. विभागीय आयुक्त यांना सादर करणे. 8) तारांकीत/अतारांकीत प्रश्नांचे अहवाल संकलित करुन शासनास सादर करणे. 9) आश्वासने/लक्षवेधी बाबत अहवाल संकलित करुन शासनास सादर करणे. 10)शासनाकडून आयोजित केलेल्या व्हिडीओ कॉन्फरन्सची विषयानुसार माहिती तयार करुन शासनास मुद्येनिहाय माहिती सादर करणे

मॅन्यूअल क्र. 3

कलम 4(1)(ब)(iii)

निर्णय प्रक्रियेतील पर्यवेक्षण व जबाबदारीचे उत्तरदायित्व निश्चित करुन कार्यपध्दतीचे प्रकाशन

अ.क्र.	कामाचे / निर्णय प्रक्रियेचे नाव	कालावधी	कामाची प्राथमिक जबाबदारी	जबाबदारीची व उत्तरदायित्वाची शृंखला
1	भुमी संपादन अधिनियम 1894 चे कलम 48 प्रमाणे संपादनातून जमीन वगळणेचा आदेश/अधिसूचना काढणे.	15 दिवस	सहायक महसूल अधिकारी	सहायक महसूल अधिकारी /नायब तहसीलदार ↓ सह आयुक्त (पुनर्वसन) ↓ विभागीय आयुक्त
2.	ज्या प्रकरणात जुडिसियल कमीटीचे निर्णयानुसार विधी व न्याय विभागाने भुमी संपादन अधिनियम 1894 चे कलम 18 प्रमाणे न्यायालयाने भुसंपादन मोबदला वाढवुन दिलेल्या प्रकरणात अपील न करणे निर्णय घेतला अशा प्रकरणात विशेष भुसंपादन अधिकारी यांचे मागणीनुसार मान्यता देलेली रक्कम शासकिय विभागांचे बाबतीत शासनाकडून मंजुर करुन घेणेसाठी प्रस्ताव पाठवणे.	15 दिवस	सहायक महसूल अधिकारी	
3.	ज्या प्रकरणात जुडिसियल कमीटीचे निर्णयानुसार विधी व न्याय विभागाने भुमी संपादन अधिनियम 1894 चे कलम 18 प्रमाणे न्यायालयाने भुसंपादन मोबदला वाढवुन दिलेल्या प्रकरणात अपील न करणे निर्णय घेतला अशा प्रकरणात विशेष भुसंपादन अधिकारी यांचे मागणीनुसार मान्यता देलेली रक्कम जलसंपदा विभागाचे नियंत्रणाखालील महामंडळांचे बाबतीत त्यांचेकडून निधी उपलब्ध करुन घेणेसाठी विशेष भुसंपादन अधिकारी यांना पाठवणे. .	15 दिवस	सहायक महसूल अधिकारी	
4.	तात्पुरत्या भुसंपादन अस्थापनेला मुदत वाढ मिळणेसाठी शासनाकडे प्रस्ताव पाठवणे	15 दिवस	महसूल सहायक	
5.	विभागातील सर्व जिल्ह्यात भुसंपादन कामाचे प्रगती अहवाल तपासुन पर्यवेक्षण व नियंत्रणाचे काम पाहाणे.	10 दिवस	नायब तहसीलदार	
6.	शासनाकडून मागणी क्र. 4-2059 सार्वजनिक बांधकाम या लेखाशिर्षातर्गत निधी मागणी व वितरण करणे.	15 दिवस	भुसंपादन सहायक महसूल अधिकारी	वरीलप्रमाणे

अ.क्र.	कामाचे / निर्णय प्रक्रियेचे नाव	कालावधी	कामाची प्राथमिक जबाबदारी	जबाबदारीची व उत्तरादायित्वाची शृंखला
7.	विविध भूसंपादन यंत्रणा व भूसंपादन अधिकारी यांचेमधे समन्वय राखणेकामी पत्रव्यवहार करणे व प्रगती अहवाल तपासणे.	10 दिवस	भूसंपादन सहायक महसूल अधिकारी	
8.	न्यायालयातील भुसंदर्भ, अपील, याचिका ई. बाबत नोंदी ठेऊन शासनाची व विभागिय आयुक्त/अपर आयुक्त याची बाजू व्यवस्थिपणे मांडली जाईल हे पाहाणे.	15 दिवस	भूसंपादन सहायक महसूल अधिकारी.	
9	नविन पुनर्वसित गावठाणामध्ये पुरवावयाच्या नागरिसुविधेच्या अंदाजपत्रकांना प्रशासकिय मंजूरी प्रदान करण्याची कार्यवाही	15 दिवस	पुनर्वसन सहायक महसूल अधिकारी	वरीलप्रमाणे
10	प्रकल्पबाधित व्यक्तींना पुनर्वसनांतर्गत पर्यायी म्हणुन वाटप करण्यात आलेल्या भोगवटदार वर्ग-2 च्या जमीनीचे भोगवटदार वर्ग-1 मध्ये रुपांतर करण्याच्या प्रस्तावाची कार्यवाही	15 दिवस	पुनर्वसन सहायक महसूल अधिकारी	वरीलप्रमाणे
11	नविन भूसंपादन कायद्याचे कलम -१८ अंतर्गत पुनर्वसन व पुनर्वसाहत आराखडयास मंजूरी बाबत आराखडा तपासणी	१५ दिवस	पुनर्वसन सहायक महसूल अधिकारी	वरीलप्रमाणे
12	लेखाशिर्षनिहाय विनियोजन लेखे तयार करणे,विविध लेखाशिर्षाखाली अनुदानाचे वितरण करणे	नियमा नुसार	उपलेखापाल	उपलेखापाल नायब तहसीलदार उपआयुक्त (पुनर्वसन) विभागीय आयुक्त
13	1.कलम 23 व कलम 28 अ चा प्रारूप निवाड्या ची छाननी व मंजूरीस आयुक्त यांना सादर करणे. 2.महाराष्ट्र औद्योगिक विकास अधिनियम-1961 अन्वये निवाडयाची छाननी.	45 दिवस	नगर रचनाकार वर्ग-1(निवाडा शाखा)	नगर रचनाकार उपआयुक्त पुनर्वसन उपआयुक्त महसूल

अ.क्र	कामाचे / निर्णय प्रक्रियेचे नाव	कालावधी	कामाची प्राथमिक जबाबदारी	जबाबदारीची व उत्तरादायित्वाची शृंखला
14	कलम 28 अ चा प्रारूप निवाड्या ची छाननी व मंजूरीस शासनास सादर करणे.	30 दिवस	नगर रचनाकार वर्ग-1(निवाडा	नगर रचनाकार आयुक्त
	रु.१०.०० कोटीच्या वरील व रु. १००कोटी पेक्षा कमी निवाड्यास मंजूरी बाबत कामकाज	१५ दिवस	नगर रचनाकार वर्ग-1(निवाडा शाखा)	नगर रचनाकार आयुक्त
16	भूसंपादन कायदा 1894 सानुग्रह अनुदान प्रस्ताव पडताळणी, मंजूरी /शासनास शिफारस करणे.	15 दिवस	नगर रचनाकार वर्ग-1 (निवाडा शाखा)	नगर रचनाकार आयुक्त
17	भूसंपादन कायदा 1894 कलम 18 व 28 अ अन्वये दाखल झालेल्या भूसंदर्भाच्या न्यायालयीन निर्णयाचा अभ्यास करणे व वरिष्ठ न्यायालयात अपिल दाखल करावे किंवा कसे याचे निर्णयासाठी विधी व न्याय विभागास सहाय्य करणे.	30 दिवस	सहाय्यक नगर रचनाकार (मुल्यांकन तज्ज्ञ कक्ष)	सहाय्यक नगर रचनाकार/नगर रचनाकार (मुल्यांकनतज्ज्ञ कक्ष) नगर रचनाकार (निवाडा शाखा) उपआयुक्त पुनर्वसन सहसचिव विधी व न्याय विभाग, नागपूर
18	भूसंपादन कायदा 1894 च्या कलम 18 व 28 अ अन्वये न्यायालयाने वाढवून दिलेल्या मोबदला रकमे बाबत अपिल न करण्याचा निर्णय झाल्यानंतर (acquiesce) भूसंदर्भात न्यायालयाच्या निर्णया प्रमाणे तांत्रिक व गणितीय छाननी करणे.	15 दिवस	सहाय्यक नगर रचनाकार (मुल्यांकन तज्ज्ञ कक्ष)	सहाय्यक नगर रचनाकार/नगर रचनाकार (मुल्यांकन तज्ज्ञ कक्ष) उपआयुक्त पुनर्वसन आयुक्त

अ.क्र.	कामाचे / निर्णय प्रक्रियेचे नाव	कालावधी	कामाची प्राथमिक जबाबदारी	जबाबदारीची व उत्तरादायित्वाची शृंखला
19	लोकन्यायालयासमोर तडजोडीसाठी ठेवलेली कलम 18 खालील भूसंदर्भ प्रकरणात मुल्यांकनाच्या दृष्टीने सल्ला देणे.	30 दिवस	सहाय्यक नगर रचनाकार (मुल्यांकन तज्ञ कक्ष)	सहाय्यक नगर रचनाकार/नगर रचनाकार (मुल्यांकनतज्ञ कक्ष) विभागीय समिती आयुक्त

मॅन्युअल क्र. 4

कलम 4(1)(ब)(iv) नमुना (अ)

भुसंपादन संदर्भात न्यायालयाने वाढवून दिलेला मोबदला वितरण करणेसाठी /तसेच विधी व न्याय, व गृह विभागाकडील उपलब्ध /खर्चित व समर्पित अथवा आर्थिक वर्षा अखेर अखर्चित निधी रु. हजारात

वर्ष	काम कार्य/ लेखाशिर्ष	आर्थिक तरतूद		
		उपलब्ध निधी रु. (हजारात)	खर्च रु. (हजारात)	आर्थिक वर्षा अखेर शिल्लक/ रक्कम रु.(हजारात)
2024-2025	योजनांतर्गत दत्तमत्त निधी			
	(05) (01) सार्वजनिक बांधकाम विभाग-20590113	निरंक	निरंक	निरंक
	(02) (01) गृह विभाग - 20590051	निरंक	निरंक	निरंक
2024-2025	योजनांतर्गत भारित निधी			
	(05) (01) सार्वजनिक बांधकाम विभाग-20590104	निरंक	निरंक	निरंक
	(012) (01) विधी व न्याय विभाग -20590258	निरंक	निरंक	निरंक
	योजनांतर्गत भारित तक्ता ब प्रमाणे			
	(010) (01) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग-20590104	निरंक	निरंक	निरंक
2024-2025	योजनांतर्गत भारित निधी			
	(05) (01) सार्वजनिक बांधकाम विभाग-20590104	निरंक	निरंक	निरंक
	(012) (01) विधी व न्याय विभाग -20590258	निरंक	निरंक	निरंक
	योजनांतर्गत भारित तक्ता ब प्रमाणे			
	(010) (01) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग-20590104	निरंक	निरंक	निरंक

मागणी क्र.सी-6-2245 नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य (योजोत्तर) या मुख्य लेखाशिर्षाखाली उपमुख्य/गौण/उपलेखाशिर्षवार जिल्हाधिकारी यांना सन 2024-25 या वित्तीय वर्षात वितरीत करण्यात येत असलेले अनुदान दर्शविणारे विवरणपत्र आकडेलाखात

(रक्कम रुपये हजारात)

अ. क्र.	उपशिर्ष / गौणशिर्ष संगणक सांकेतांक	जिल्हाधिकारी	एकूण सुपूर्द केलेले अनुदान (2025-26)
1	2	3	6
1	02-पूर-चक्रीवादळे इत्यादी 101-अनुग्रह सहाय्य (01) रोख बेकारी भत्ता (22450155)	अमरावती अकोला बुलडाणा यवतमाळ वाशीम	0.200 0.200 0.200 0.200 0.200
		एकूण	1.000
2	113 घरे दुरुस्ती / पुनर्बांधणी यासाठी सहाय्य 01(01) घर दुरुस्ती / पुनर्बांधणी सहाय्य 31- सहाय्यक आुदाने (22450271)	अमरावती अकोला बुलडाणा यवतमाळ वाशीम	10000.00 10000.00 10000.00 10000.00 10000.00
		एकूण	50000.00
3	(117) शेतकऱ्यांना पशुधन खरेदीसाठी सहाय्य 31- सहाय्यक अनुदाने (22450315)	अमरावती अकोला बुलडाणा यवतमाळ वाशीम	0.200 0.200 0.200 0.200 0.200
		एकूण	1.000
4	02-पूर चक्रीवादळे इत्यादि 101 अनुग्रह सहाय्य (91)(02) राहत केंद्रामध्ये निवारा, अन्न, वस्त्र, औषधे इत्यादींचा पुरवठा (22450217)	अमरावती अकोला यवतमाळ बुलडाणा वाशिमा	निरंक
		एकूण	निरंक
	02-पूर चक्रीवादळे इत्यादि 101 अनुग्रह सहाय्य (91) राज्य आपत्ती प्रतीसाद निधीच्या मानका नुसार खर्च (91)(04) इतर बाबी (22450244)	अमरावती अकोला यवतमाळ बुलडाणा वाशिमा	निरंक
		एकूण	निरंक
5	02-पूर चक्रीवादळे इत्यादि 101	अमरावती	

	अनुग्रह सहाय्य (91) राज्य आपत्ती प्रतीसाद निधीच्या मानका नुसार खर्च (91)(05) नैसर्गिक आपत्ती मुळे पीक नुकसानीकरीता शेतक-याना मदत (22452452)	अकोला यवतमाळ बुलडाणा वाशिम	निरंक
		एकूण	
	02-पूर चक्रीवादळे इत्यादि 101 अनुग्रह सहाय्य (91) राज्य आपत्ती प्रतीसाद निधीच्या मानका नुसार खर्च (91)(05) नैसर्गिक आपत्ती मुळे पीक नुकसानीकरीता शेतक-याना वाढीव दराने मदत (22452309)	अमरावती अकोला यवतमाळ बुलडाणा वाशिम	निरंक
		एकूण	
	02-पूर चक्रीवादळे इत्यादि 101 अनुग्रह सहाय्य (92) राज्य आपत्ती प्रतीसाद निधीच्या मानका व्यतिरीक्त खर्च (92)(01) रोख भत्ता मृत व्यक्तींच्या कुटुंबीयांना सहाय्य व जखमींना मदत (अनिवार्य), 31 सहायक अनुदाने (22452194)	अमरावती अकोला यवतमाळ बुलडाणा वाशिम	0.200 0.200 0.200 0.200 0.200
		एकूण	1.000
	02-पूर चक्रीवादळे इत्यादि 119 हानी पोहचलेली हत्यारे व साधन सामग्री यांची दुरुस्ती / ती नव्याने पुरवीणे या साठी कामगारांना सहाय्य (92) राज्य आपत्ती प्रतीसाद निधीच्या मानका व्यतिरीक्त खर्च (92)(01) हानी पोहचलेली हत्यारे व साधन सामग्री यांची दुरुस्ती / ती नव्याने पुरवीणे तसेच कच्च्या प्रक्रियाधीन व तयार करावयाच्या मालाच्या नुकसानीसाठी कारागीरांना सहाय्य(अनिवार्य) 31 सहायक अनुदाने (22452381)	अमरावती अकोला यवतमाळ बुलडाणा वाशिम	0.200 0.200 0.200 0.200 0.200
		एकूण	1.000

मॅन्यूअल क्र. 5

कलम 4(1)(ब)(v) नमुना (अ)

पुनर्वसन / भुसंपादन / निवाडा / मूल्यांकन तज्ज्ञ शाखेच्या कामाशी संबंधित नियम / अधिनियम

अ.क्र.	अधिनियम व नियम
1	Bombay Divisional Commissioners Act 1957
2	भुसंपादन कायदा-1894
3	भुमि संपादन पुनर्वसन व पुर्नस्थापना करतांना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, 2013
4	भुमि संपादन पुनर्वसन व पुर्नस्थापना करतांना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क (महाराष्ट्र) नियम, 2014
5	महाराष्ट्र ग्रामपंचायत अधिनियम 1958 कलम-57
6	महाराष्ट्र खाजगी वने (संपादन) अधिनियम 1975
7	नागरी कमाल जमिन धारणा मर्यादा कायदा 1976
8	महाराष्ट्र प्रकल्पबाधित व्यक्तींचे पुनर्वसन अधिनियम-1999
9	माहितीचा अधिकार अधिनियम 2005
10	महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास अधिनियम
11	Bombay Land Requisition Act 1948.
12	महाराष्ट्र जमिन महसूल अधिनियम-1966
13	महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ अधिनियम-1961
14	महाराष्ट्र प्रादेशिक नगररचना अधिनियम 1966
15	राष्ट्रीय महामार्ग अधिनियम, 1956
16	रेल्वे अधिनियम, 1989

**भूसंपादन कामाशी संबंधीत कामाशी महत्वाचे संबंधीत शासन निर्णय/
आदेश / धोरणात्मक परिपत्रके**

अ. क्र	शासन निर्णय तारीख	शासन निर्णयानुसार दिलेले विषय
1.	25.07.1996	सानुग्रह अनुदान मंजूर करण्यास विभागीय आयुक्तांना देण्यात आलेले अधिकार.
2.	27.02.1997	महाराष्ट्र औद्योगिक विकास अधिनियम 1961 च्या कलम 33 (2) अन्वये वाटाघाटीने नुकसान भरपाईचे दर ठरविण्याबाबत मार्गदर्शन..
3.	22.01.1999	भूसंपादन कायद्याच्या कलम 18 खालील न्यायालयात प्रलंबित असलेले मोबदला वाढी संदर्भातील रुपये 1.00 लक्षपेक्षा कमी किंमतीचे संदर्भ / अपील प्रकरणे लोक न्यायालयासमोर ठेवण्याबाबत..
4.	26.02.1999	भूसंपादन अधिनियमान्वये वाढीव नुकसान भरपाईसाठी दाखल झालेल्या दाव्यामध्ये नगर रचनाकार (राजपत्रित-वर्ग-1) मुल्यांकनतज्ञ यांचे तांत्रिक मार्गदर्शन/सल्ला घेण्याबाबत..
5.	07.04.1999	संपादित केलेल्या जमिनीचा निवाडा मंजूर करण्याकरिता विभागीय आयुक्त, जिल्हाधिकारी आणि विशेष भूसंपादन अधिकारी यांना वित्तीय अधिकार प्रदान करणे
6.	14.06.2001	भूसंपादन कार्यवाहीमधील विलंब कमी करणे.
7.	29.4.2002	सर्वोच्च न्यायालयाच्या दि. 19.09.2001 च्या निर्णयानुसार कलम 28 व कलम 34 खालील व्याज आकारणी कारण्याबाबत.
8.	31.10.2002	भूसंपादन (सुधारणा) अधिनियम 1984 मधील कलम 18 अन्वये न्यायालयात गेलेल्या प्रकरणासाठी वाढीव मोबदला मंजूर करणे बाबत
9.	5-4-2003	भूसंपादन अधिनियम भूसंपादन कायदाच्या कलम 18 खालील दिवाणी न्यायालय व उच्च न्यायालयात प्रलंबित असलेली प्रकरणे लोक न्यायालयासमोर ठेवणेबाबत.
10	13.10.2011	मा.लोकन्यायालयासमोर तडजोडीसाठी ठेवण्यात येणाऱ्या भूसंदर्भामध्ये मुल्यांकना बाबतची कार्यक्षमता ठरविण्यासाठी उच्चाधिकार समितीची स्थापना करणे आणि जिल्हाधिकारी व विभागीय आयुक्त यांच्या अधिकारात वाढ करणे.
11	25.10.2011	भूमिसंपादन अधिनियम 1894-संपादित केलेल्या जमिनीचा निवाडा मंजूर करण्यासाठी विभागीय आयुक्त, जिल्हाधिकारी, उपजिल्हाधिकारी (भूसंपादन) यांना वित्तीय अधिकार प्रदान करण्या बाबत.
12	2013	भूमि संपादन पुनर्वसन व पुर्नस्थापना करतांना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, 2013
13	2014	भूमि संपादन पुनर्वसन व पुर्नस्थापना करतांना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क (महाराष्ट्र) नियम, 2014

14	12.05.2015	खाजगी क्षेत्रतील जमिन संचिन व इतर प्रकल्पासाठी खाजगी वाटाघाटीद्वारे थेट खरेदीने घेणेबाबत
15	02.05.2016	प्रकल्पग्रस्त प्रमाणपत्र हस्तांतरणा बाबत.
16	13.09.2017	भूसंपादन अधिनियम, १८९४ व भूसंपादन अधिनियम, २०१३ मधील तरतुदीनुसार सार्वजनिक प्रयोजनासाठी संपादीत केलेल्या जमिनीचे अभिलेख अद्यावत करणेबाबत
17	28.02.2018	भूसंपादन अधिनियम, १८९४ अंतर्गत कलम १८ खालील दाव्यांच्या निर्णयानुसार प्राधान्य क्रमाने कार्यवाही करणेबाबत.
18	28.11.2024	भूमि संपादन पुनर्वसन व पुर्नस्थापना करतांना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क नियम, 2014 खालील निवाडयासंदर्भात अनुसरावयाची कार्यपद्धती.

मॅन्यूअल क्र. 6

कलम 4(1)(अ)(vi)

पुनर्वसन / भूसंपादन / निवाडा / मूल्यांकन तज्ज्ञ शाखेतील दस्तावेजांची वर्गवारी, प्रमुख बाबीचा

तपशिल व सुरक्षित ठेवण्याचा कालावधी

Sr. No.	Name & No. of Record	Issue / Revision No. & Date	Indexing	Location of Storage & Type of file	Minimum Access Up To	Retention Period	Method of Disposal
1.	All record	As per ABCD list	-	Commissioner office Amaravti	Aval Karkun	5 Years, 10 years 15 years 30 years permanent	To be Destroyed except permanent record

मॅन्यूअल क्र. 7

कलम 4(1)(ब)(vii)

पुनर्वसन / भूसंपादन / निवाडा / मूल्यांकन तज्ज्ञ शाखेच्या परिणामकारक कामासाठी जनसामान्यांशी

सल्ला मसलत

करण्याची व्यवस्था

अ.क्र.	सल्ला-मसलतीचा विषय	कोणत्या अधिनियम / नियम / परिपत्रकाद्वारे	पुनरावृत्तीकाल
1.	प्रकल्प बाधित व्यक्तींचे पुनर्वसनासाठी सह आयुक्त पुनर्वसन	महाराष्ट्र प्रकल्प बाधित व्यक्तींचे पुनर्वसन अधिनियम 1999 व नविन भूसंपादन कायदा, 2013 त्या खालिल शासनाचे आदेश/नियम.	नियमित
2.	भूसंपादन मूल्यांकनासाठी नगररचनाकार वर्ग-1	भूसंपादन अधिनियम 1894 व त्या खालिल शासनाचे आदेश.	नियमित
3.	भुसंदर्भातील न्यायनिर्णया विरुद्ध अपील दाखल करणेबाबत मा. सहसचीव विधी व न्याय विभाग नागपूर	भूसंपादन अधिनियम 1894 व त्याखालिल शासनाचे आदेशा स्थापन करणेत आलेली विधी समिती	नियमित

मॅन्यूअल क्र. 8

कलम 4(1) (viii) नमुना (अ)

पुनर्वसन/ भुसंपादन / निवाडा /मूल्यांकन तज्ज्ञ शाखेच्या संदर्भातील समितीची यादी प्रकाशित करणे

अ क्र	समितीचे नांव	समितीचे सदस्य	समितीचे उद्दीष्ट	किती वेळा घेण्यात येते.	सभा जनसामान्यांसाठी खुली आहे किंवा नाही	सभेचा कार्यवृत्तांत (उपलब्ध)
1	प्रकल्पग्रस्तांची सनियंत्रण समिती	आयुक्त मुख्य अभियंता जिल्हाधिकारी अधिक्षक अभियंता सदस्य सचिव-कार्य.अभि. सह आयुक्त पुनर्वसन	प्रकल्पग्रस्तांच्या अडीअडचणींचे निवारण	वर्षातून दोन वेळा	होय प्रकल्पग्रस्तांचे प्रतिनिधीकरिता	होय
2	व्याघ्र प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन सनियंत्रण समिती	आयुक्त मुख्य वनसंरक्षक (व्याघ्र प्रकल्प) जिल्हाधिकारी उपमुख्य वनसंरक्षक (व्याघ्र प्रकल्प) कार्यकारी अभियंता सार्वजनिक बांधकामविभाग सह आयुक्त पुनर्वसन	प्रकल्पग्रस्तांच्या अडीअडचणींचे निवारण	वर्षातून तीन वेळा	होय प्रकल्पग्रस्तांचे प्रतिनिधीकरिता	होय
३	मा.उच्च न्यायालयात अपिल दाखल करणे	आयुक्त सर्व जिल्हाधिकारी सह आयुक्त पुनर्वसन सर्व उपजिल्हाधिकारी	विहीत मुदतीत अपिल दाखल करणे	वर्षातून दोनवेळा	आवश्यक नाही.	होय
5	कलम 18 खालील भूसंदर्भ हाताळण्यासाठी	सह आयुक्त पुनर्वसन नगर रचनाकार सहसचिव (विधी व न्यायाविभाग, नागपू	जिल्हा/उच्च न्यायालयाच्या निर्णयाविरुद्ध अपिल करावे किंवा कसे	त्रैमासिक	आवश्यक नाही.	होय

	खास कक्ष	र)				
6	आयुक्त स्तरावरील निवाडा मंजूरी समिती	अपर आयुक्त नगर रचनाकार निवाडा अपर आयुक्त (महसूल) सह आयुक्त (पुनर्वसन)	महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण भाग ४ अ, महसूल व वन विभाग दि. ११ जानेवारी, २०२४ नुसार रुपये १० कोटी रुपयांपेक्षा अधिक व १०० कोटी रुपयांपेक्षा कमी निवाडयास मंजूरी देणे	नियमित	गोपनीय	होय
7	आयुक्त स्तरावरील कलम 18 ची लोकन्याया लयातील प्रकरणे निकाली काढणे	आयुक्त उपसंचालक, नगर रचना उपआयुक्त (पुनर्वसन) भूसंपादक संस्थेचे प्राधिकृत अधिकारी जिल्हा शासकिय अभियोक्ता	रु.1.00 कोटी पर्यंत कमाल मर्यादेतील भूसंदर्भ प्रकरणे	नियमित	होय	होय

मॅन्यूअल क्र. 9

कलम 4(1) (ब) (ix)

पुनर्वसन/भूसंपादन/निवाडा/मूल्यांकन तज्ज्ञ शाखेतील अधिकारी व कर्मचारी यांची नांवे, पत्ते व त्यांचे मासिक वेतन

अ.क्र	पदनाम	अधिकारी कर्मचारी यांचे नांव	वर्ग	वेतन श्रेणी	दूरध्वनी क्र./फॅक्स / ईमेल
1.	सह आयुक्त (पुनर्वसन)	श्री.किरण पाणबुडे	अ	78800-209200 (S-25)	(कार्यालयिन) 0721- 2662946 फॅक्स 0721- 2662782
2.	नगर रचनाकार वर्ग-1 (मुल्यांकन तज्ज्ञ)	श्री. गौरव भगत प्रभारी	अ	56100-177500 (S-20)	
3.	प्रभारी नगर रचनाकार वर्ग- 1(निवाडा)	श्री. तुषार नंद प्रभारी	अ	56100-177500 (S-20)	
4.	नायब तहसीलदार	कु. अर्चना निपाणे	ब	38600-122800 (S-14)	
5.	सहाय्यक नगर रचनाकार (मुल्यांकन तज्ज्ञ)	विनोद पंडीत	ब	35400-112400	
6.	उपलेखापाल	कु.प्रिया करडे	क	35400-112400 (S-13)	
7.	सहा. महसूल अधिकारी भूसंपादन	श्री. आर एम जुमळे	क	32000-101600 (S-12)	
8.	सहा. महसूल अधिकारी पुनर्वसन	श्री. पवन चेचरे	क	32000-101600 (S-12)	
9.	सहा. महसूल अधिकारी भूसंपादन (कामकाज न्याय शाखा)	कु.कांचन चौधरी	क	32000-101600 (S-12)	
10.	महसुल सहायक	श्री.विकल्प राजवाडे	क	19900-63200 (S-6)	
11.	महसुल सहायक	श्री.पंकज खानझोडे	क	19900-63200 (S-6)	
12.	महसुल सहायक निवाडा शाखा	स्नेहल धारगावे	क	19900-63200 (S-6)	
13.	वाहन चालक	रिक्त	क	26400-83600 (S-9)	
14.	शिपाई	श्री. राजु औंधकर	ड	17100-54000 (S-4)	

टिप:- 1. वरील 1 ते 12 अधिकारी/कर्मचारी यांना त्यांचे नावासमोर नमुद वेतनश्रेणीमध्ये त्यांचे सेवेनुसार योग्य त्या टप्प्यावरील मुळ वेतन मिळते.
2. मुळ वेतनावर ग्रेड पे मिळतो.
3. याशिवाय मुळ वेतन + ग्रेड पे अशा येणा-या रकमेवर वेळोवेळी जाहिर होणारा महागाई भत्ता, 18% घरभाडे भत्ता, स्थानिक प्रवास सहाय्य भत्ता व शहर पुरक भत्ता अशी रक्कम मिळून एकूण वेतन मिळते.

मॅन्यूअल क्र. 10

कलम 4(1) (ब) (x)

पुनर्वसन व भुसंपादन शाखेतील अधिकारी व कर्मचारी यांचे वेतनाची विस्तृत माहिती प्रकाशित करणे

अ.क्र.	वर्ग	मुळ वेतन + ग्रेड पे		इतर अनुशेष		
		महागाई भत्ता टक्के	घरभाडे भत्ता टक्के	नियमित शहर भत्ता (र)	प्रसंगानुसार (जसे प्रवास भत्ता) (र)	विशेष (जसे प्रकल्प भत्ता, प्रशिक्षण भत्ता)
1	अ	53%	20%	120	2700	निरंक
2	ब	53%	20%	120	1350	निरंक
3	क	53%	20%	120	1350	निरंक
4	ड	53%	20%	60	1350	निरंक

मॅन्यूअल क्र. 11

कलम 4(1) (ब) (xi)

पुनर्वसन / भुसंपादन / निवाडा / मूल्यांकन तज्ज्ञ शाखेचा मंजूर अंदाजपत्रक व खर्चाचा तपशिल याची

विस्तृत माहिती प्रकाशित करणे

- अंदाजपत्रकाच्या प्रतीचे प्रकाशन
- अनुदानाच्या वितरणाच्या प्रतीचे प्रकाशन

.क्र.	अंदाजपत्र किय शिर्षाचे वर्णन	अनुदान	नियोजित वापर (क्षेत्र व कामाचा तपशिल)	अधिक अनुदान अपेक्षित असल्यास रुपयात	अभिप्राय
मॅन्यूअल क्र. 4 प्रमाणे					

मॅन्यूअल क्र. 12

कलम 4(1) (ब) (xii)

पुनर्वसन / भुसंपादन / निवाडा /मूल्यांकन तज्ज्ञ शाखेतील अनुदान वाटपाच्या कार्यक्रमाची कार्यपद्धती

2025-26 या वर्षासाठी प्रकाशित करणे

अ.क्र	तपशील	माहिती
1.	कार्यक्रमाचे नांव	वैयक्तिक लाभार्थींना लाभ/अनुदान देणारी कोणतीही योजना भुसंपादन शाखेमार्फत राबविली जात नसलेने माहिती निरंक आहे
2.	लाभार्थीच्या पात्रते संबंधीच्या अटी व शर्ती	
3.	लाभ मिळविण्यासाठीच्या अटी	
4.	लाभ मिळण्यासाठीची कार्यपद्धती	
5.	पात्रता ठरविण्यासाठी आवश्यक असलेले कागदपत्र	
6.	कार्यक्रमामध्ये मिळणाऱ्या लाभाची विस्तृत माहिती	
7.	अनुदान वाटपाची कार्यपद्धती	
8.	सक्षम अधिकाऱ्याचे पदनाम	
9.	विनंती अर्जासोबत लागणारे शुल्क	
10.	इतर शुल्क	
11.	विनंती अर्जाचा नमुना	
12.	सोबत जोडणे आवश्यक असलेल्या कागदपत्रांची यादी (दस्तऐवज/दाखले)	
13.	जोड कागदपत्राचा नमुना	
14.	कार्यपद्धती संदर्भात तक्रार निवारणासाठी संबंधित अधिकाऱ्याचे पदनाम	
15.	कार्यपद्धती संदर्भात तक्रार निवारणासाठी संबंधित अधिकाऱ्याचे पदनाम	

16.	तपशिलवार व प्रत्येक स्तरावर उपलब्ध निधी (उदा.जिल्हा पातळी, तालुका पातळी,गांव पातळी)	
17.	लाभार्थीची यादी खालील नमुन्यात	

कलम 4(1) (ब) (xii) नमुना (ब)

अनुदान कार्यक्रमांतर्गत लाभार्थीची विस्तृत माहिती प्रकाशित करणेयोजना / कार्यक्रमाचे नांव

अ.क्र.	लाभार्थीचे नांव व पत्ता	अनुदान / लाभार्थी यांची रक्कम स्वरूप	निवड पात्रतेचे निकष	अभिप्राय
निरंक				

मॅन्यूअल क्र. 13

कलम 4(1) (ब) (xiii)

पुनर्वसन / भुसंपादन / निवाडा / मूल्यांकन तज्ज्ञ शाखेतून मिळणाऱ्या / सवलतीचा परवाना याची चालू

वर्षाची तपशिलवार माहिती

परवाना /परवानगी /सवलतीचे प्रकार

अ.क्र.	परवाना धारकाचे नांव	परवान्या चा प्रकार	परवाना क्रमांक	दिनांका पासून	दिनांका पर्यंत	साधारण अटी	परवान्याची विस्तृत माहिती
निरांक							

मॅन्यूअल क्र.14

कलम 4(1) (ब) (xiv)

पुनर्वसन / भुसंपादन / निवाडा / मूल्यांकन तज्ज्ञ शाखेत माहितीचे इलेक्टॉनिक स्वरूपात साठविलेली

माहिती प्रकाशित करणे चालू वर्षाकरीता

अ.क्र.	दस्तऐवजाचा प्रकार	विषय	कोणत्या इलेक्ट्रॉनिक नमुन्यात	माहिती मिळविण्याची पद्धती	जबाबदार व्यक्ती
1.	ट्रेप	संगणकात नमुन्यात माहिती उपलब्ध आहे.			
2.	फिल्म				
3.	सिडी				
4.	प्लॉपी				
5.	इतर कोणत्याही स्वरूपात				

मॅन्यूअल क्र. 15

कलम 4(1) (ब) (xv)

पुनर्वसन / भुसंपादन/निवाडा/मुल्यांकन तज्ज्ञ शाखेत उपलब्ध सुविधांचा तक्ता प्रकाशित करणे

अ.क्र.	सुविधा प्रकार	उपलब्धता तपशील
1.	वेबसाईट विषयी माहिती	विभागिय आयुक्त कार्यालयाची वेबसाईट आहे.
2.	कॉलसेंटर विषयी माहिती	कॉल सेंटर नाही
3.	अभिलेख तपासणीसाठी उपलब्ध सुविधांची माहिती	विनंतीवरून अभिलेख तपासणीसाठी अभिलेख उपलब्ध करून दिले जातात.
4.	कामाच्या तपासणीसाठी उपलब्ध सुविधांची माहिती	झेरॉक्स ईमेल सुविधा
5.	नमुने मिळण्याबाबत उपलब्ध माहिती	-
6.	सूचना फलकाची माहिती	एकत्रीत सूचनाफलक उपलब्ध आहे.
7.	ग्रंथालय विषयी माहिती	आयुक्त कार्यालयात ग्रंथालय उपलब्ध आहे.

भेटण्याच्या वेळे संदर्भात माहिती

अ.क्र.	सुविधेचा प्रकार	वेळ	जबाबदार व्यक्ती	तक्रार निवारण
1.	भेटण्याच्या वेळे संदर्भात माहिती	कार्यालयीन वेळेत	1) सह आयुक्त (पुनर्वसन) 2) नगर रचनाकार वर्ग-1 3) नायब तहसिलदार	तक्रार अर्जदाराचे म्हणणे समजून घेणे व संबंधित जिल्हाधिकारी यांना व संबंधित विभागांशी समन्वय साधून /पत्र लिहून तक्रार निवारण करणेची विनंती करणे.

मॅन्यूअल क्र. 16

कलम 4(1) (ब) (xiv)

शासकिय माहिती अधिकारी / सहाय्यक शासकिय माहिती अधिकारी / अपीलय प्राधिकारी (तेथील लोक प्राधिकारीच्या कार्यक्षेत्रातील) यांची विस्तृत माहिती प्रकाशित करणे

पुनर्वसन शाखा

अ.क्र.	अधिकारी नाव व पदनाम	अधिकारी नाव व पदनाम	दुरध्वनी क्रमांक
1.	माहिती अधिकारी	अर्चना निपाणे, ना.तह.	0721-2662946
2.	सहाय्यक माहिती अधिकारी	पवन चेचरे, स.म.अ. पुनर्वसन	0721-2662946
3.	अपिलीय अधिकारी	किरण पाणबुडे सह आयुक्त (पुनर्वसन)	0721-2662946

भूसंपादन शाखा

अ.क्र.	अधिकारी नाव व पदनाम	अधिकारी नाव व पदनाम	दुरध्वनी क्रमांक
1.	माहिती अधिकारी	अर्चना निपाणे, ना.तह.	0721-2662946
2.	सहाय्यक माहिती अधिकारी	राहुल जुमळे, स.म.अ. (भूस-२)	0721-2662946
3.	अपिलीय अधिकारी	किरण पाणबुडे सह आयुक्त (पुनर्वसन)	0721-2662946

मॅन्यूअल क्र. 17

कलम 4(1) (ब) (xvii), कलम 4(1) (क) व कलम 4(1) (ड)

पुनर्वसन / भूसंपादन / निवाडा / मूल्यांकन तज्ज्ञ शाखेतील शासकिय माहितीचे प्रकाशन

कलम	माहितीचा प्रकार	शाखेतील अशी माहिती भूसंपादन अधिनियम 1894	प्रकाशनाची पध्दती
1. कलम 4(1) (ड)	सर्वसाधारणपणे आपल्या कार्यालयात होणा-या प्रशासकिय / अर्धन्यायिक कामकाजाच्या प्रकाराची यादी तयार करणे घेतलेल्या निर्णयाबाबत कार्य करण्याची मीमांसा यापुढे देण्यात येईल असे जाहीर करणे.	कलम 48 जमीन वगळणेची अधिसूचना (तथापी, नविन भूसंपदान कायदा, २०१३ चे कलम ११४ (१) नुसार जूना भूसंपदान कायदा, १८९४ निरसित करण्यात आलेला आहे.)	शासकिय राजपत्रात
2. कलम 6	वरील प्रमाणे	कलम 48 जमीन वगळणेची अधिसूचना (तथापी, नविन भूसंपदान कायदा, २०१३ चे कलम ११४ (१) नुसार जूना भूसंपदान कायदा, १८९४ निरसित करण्यात आलेला आहे.)	प्रकाशनाची आवश्यकता नाही

.....